

PODKLAD PRO PŘEDMĚT

OBCHODNÍ A PRACOVNÍ PRÁVO PRO EKONOMY

4. přednáška

JUDr. Radim Kríž, Ph.D.
radim.kriz@vsci.cz

Živnostenské podnikání, všeobecné a zvláštní podmínky živnostenského podnikání, odpovědný zástupce, dělení živností (ohlašovací a koncesované), vznik a zánik práva provozovat živnost, živnostenské úřady, živnostenský rejstřík.

Živnostenské podnikání upraveno v zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (ŽZ)

Živností je (§ 2 ŽZ):

- soustavná činnost,
- provozovaná samostatně,
- vlastním jménem,
- na vlastní odpovědnost,
- za účelem dosažení zisku,
- **za podmínek stanovených živnostenským zákonem.**

Živností není (§ 3 ŽZ) **např.:**

a) využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti, chráněných zvláštními zákony, jejich původci nebo autory,

b) provádění archeologických výzkumů,

c) činnost fyzických osob:

ca) lékařů, zubních lékařů a farmaceutů, nelékařských zdravotnických pracovníků při poskytování zdravotních služeb a přírodních léčitelů,

cb) veterinárních lékařů, dalších veterinárních pracovníků včetně pracovníků veterinární asanace a osob vykonávajících odborné práce při šlechtitelské a plemenářské činnosti v chovu hospodářských zvířat,

cc) advokátů, notářů a patentových zástupců a soudních exekutorů,

cd) soudních tlumočnicků a soudních překladatelů 7),

cd) auditorů 8) a daňových poradců, 8a)

d) živností dále není:

da) činnost bank, směnárská činnost, činnost pojišťoven, zajišťoven, pojišťovacích zprostředkovatelů nebo akreditovaných osob podle zákona upravujícího distribuci pojištění a zajištění, penzijních fondů, penzijních společností, spořitelních a úvěrních družstev, komoditních burz), organizátorů regulovaných trhů, obchodníků s cennými papíry a jejich vázaných zástupců a činnost osob zabývajících se obhospodařováním nebo administrací investičního fondu anebo zahraničního investičního fondu a činnosti osob provádějících vypořádání obchodů s cennými papíry,

db) provozování hazardních her,
dc) hornická činnost a činnost prováděná hornickým způsobem,
dd) výroba elektřiny, výroba plynu, přenos elektřiny, přeprava plynu, distribuce elektřiny, distribuce plynu, uskladňování plynu, obchod s elektřinou, obchod s plynem, výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie, které podléhají licenci podle zvláštního právního předpisu,
de) zemědělství, včetně prodeje nezpracovaných zemědělských výrobků za účelem zpracování nebo dalšího prodeje, nejde-li o provozování odborných činností na úseku rostlinolékařské péče,
df) námořní doprava a mořský rybolov,
dg) zahraniční obchod s vojenským materiálem,
dh) provozování rozhlasového a televizního vysílání,
di) provozování pohřebišť,
dj) archivnictví,
dk) pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor,

Živnost může provozovat fyzická i právnická osoba, tuzemská či zahraniční, včetně azylantů a osob s doplňkovou ochranou (§ 5 odst. 6 ŽZ).

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené tímto zákonem (dále jen "**podnikatel**"); státní povolení k provozování živnosti (dále jen "**koncese**") se vyžaduje jen v případech vymezených tímto zákonem.

Všeobecné podmínky provozování živnosti (§ 6 ŽZ):

U fyzických osob (pokud ŽZ zákon nestanoví jinak), jsou

- a) plná svéprávnost**, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti a
- b) bezúhonnost**.

Za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Zvláštní podmínky provozování živnosti (§ 6 ŽZ):

jen u některých živností, kde to stanoví zákon – **u živností řemeslných, vázaných a koncesovaných, nevyžadují se u živností volných.**

Jedná se o odbornou nebo jinou způsobilost, pokud je tento zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují (např. spolehlivost) – splnění této podmínky lze nahradit **odpovědným zástupcem (§ 11 odst. 1 ŽZ).**

U osoby podnikající po živnostensku nesmí být dána překážka provozování živnosti (§ 8 ŽZ):

Překážky soukromoprávní:

- prohlášení konkursu na majetek živnostníka,
- majetek nepostačuje k náhradě insolvenčního

x

Překážky veřejnoprávní:

- soudem či správním orgánem uložen zákaz činnosti (§ 8 odst. 5 ŽZ)

řízení, a tak je zamítnut insolvenční návrh (trvá tři roky),
- vydáno rozhodnutí o zrušení konkursu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů (trvá tři roky)

- překážky lze rozhodnutím ŽÚ prominout.

Odpovědný zástupce (§ 11 ŽZ):

Obligatoriční odpovědný zástupce x
(FO):

- podnikatel nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti (§ 11 odst. 4 písm. a) ŽZ)

Fakultativní odpovědný zástupce

- odpovědný zástupce FO, když osobně nechce provozovat živnost

(PO):

- podnikatelem je PO se sídlem v ČR (povinnost ustanovit ho pro živnosti, které vyžadují splnění zvláštních podmínek (§ 11 odst. 4 písm. b) ŽZ – je **to statutární orgán**, pokud podmínky splňuje, jinak **jiná osoba**.
- podnikatelem je zahraniční PO – je určen **vedoucí organizační složky závodu**, nebo **jiná osoba**, ale **nesmí to být člen dozorčího orgánu**.

Povinnosti podnikatele (§ 31 ŽZ) jsou zejména:

- zajistit odpovědného zástupce,
- označit provozovnu,
- prokázat svá podnikatelská oprávnění kontrolnímu orgánu,
- prokázat doklady o řádném nabytí zboží,
- zajistit přítomnost osoby rozumějící česky,
- vydávat doklady o prodeji zboží,
- odpovídat za své zaměstnance, zda dodržují ŽZ.

Dělení živností (část druhá ŽZ):

Ohlašovací (§ 19 ŽZ, § 45 a násl. ŽZ): x

A) řemeslné (§ 19 písm. a/ ŽZ, § 20 až § 22 ŽZ, příloha č. 1)

např.:

- řeznictví a uzenářství,
- hostinská činnost,
- zednictví,
- kosmetické služby,
- kamnářství.

B) vázané (§ 19 písm. b/ ŽZ, § 23 až § 24 ŽZ, příloha č. 2 ŽZ)

např.:

Koncesované (§ 26 ŽZ):

- nezbytné získat koncesi, na její vydání není právní nárok (příloha č. 3), např.:
- ostraha majetku a osob,
- služby soukromých detektivů,
- vedení spisovny,

- geologické práce,
- oční optika,
- provozování autoškoly,
- drezúra zvířat.

C) volné (§ 19 písm. c/ ŽZ, § 23 až 24 ŽZ, příloha č. 4 ŽZ)

- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Obory živnosti volné:

- pěstitelské pání,
- výroba hnojiv,
- ubytovací služby,
- pronájem a půjčování věcí movitých.

(Nutná specifikace živnosti volné dle usnesení NS ČR sp.zn. 27 Cdo 3549/2020)

Právo provozovat živnost vzniká:

ohlašovací živnosti: ohlášením x
(§ 47 ŽZ)

(pokud nejsou doloženy všechny potřebné doklady a ohlášení je vadné, živnostenský úřad vyzve k doložení chybějících dokladů ve stanovené lhůtě; pokud jsou vady podání odstraněny — oprávnění vzniká rovněž dnem ohlášení).

koncesované živnosti: dnem nabytí právní moci rozhodnutím o udělení koncese (§ 50 a násl. ŽZ)

Podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění:

- výpisem ze živnostenského rejstříku,

- do vydání výpisu ze živnostenského rejstříku **stejnopisem ohlášení** s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy,
- **nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.**

Rozsah oprávnění (§ 34 ŽZ):

A) Podnikatel provozující živnost, která spočívá v obchodní činnosti, je oprávněn, zůstane-li zachována povaha živnosti, také

- pronajímat zboží,
- zprostředkovávat koupi a prodej zboží v jednotlivých případech,
- provádět na zboží drobné změny, jimiž zboží přizpůsobuje potřebám kupujícího na jeho žádost,
- provádět montáž zboží dodaného zákazníkovi, pokud může být provedena jednoduchými operacemi bez zvláštních odborných znalostí,
- provádět výměnu vadných součástí u dodaného zboží, pokud může být provedena jednoduchým způsobem bez zvláštních odborných znalostí.

B) Podnikatel je rovněž oprávněn provádět servis dodaného zboží za

předpokladu, že k tomu použije odborně způsobilých osob.

C) Vyžadují-li činnosti uvedené v předchozích písmenech A) a B) koncesi, může je podnikatel provádět, jen pokud koncesi má.

D) Podnikatel má právo přijímat objednávky na zhotovení, zpracování nebo úpravy zboží, k jehož prodeji je oprávněn, a dát tyto práce provést oprávněným výrobcem.

Zánik živnosti (§ 57 ŽZ):

- a) smrtí podnikatele, nejde-li o případy podle § 13 ŽZ,
- b) zánikem právnické osoby, nejde-li o případy podle § 14 ŽZ,
- c) uplynutím doby, pokud bylo živnostenské oprávnění omezeno na dobu určitou,
- d) výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku,
- e) stanoví-li tak zvláštní právní předpis,
- f) rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenské úřady (zák. č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech):

- **obecní živnostenské úřady** – odbory obecních úřadů
 - odbory úřadů městských částí v Praze,
- **krajské živnostenské úřady** – odbory krajských úřadů,
 - živnostenský odbor Magistrátu hl.m. Prahy,
- **Živnostenský úřad České republiky** (ten nebyl dosud zřízen), jeho působnost vykonává odbor živností Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Živnostenský rejstřík (§ 60 ŽZ)

- Živnostenský rejstřík je informačním systémem veřejné správy vedeným v elektronické podobě, ve kterém jsou evidovány údaje uvedené v § 60 odst. 2 ŽZ a údaje statistického a evidenčního charakteru související s provozováním živnosti.
- Za tím účelem jsou přebírány informace a údaje z jiných informačních systémů a registrů.
- Správcem živnostenského rejstříku je Živnostenský úřad České republiky a jeho provozovateli jsou krajské živnostenské úřady v rozsahu stanoveném v § 60 odst. 3 až 5 ŽZ a obecní živnostenské úřady v rozsahu stanoveném v § 60 odst. 2 až 5 ŽZ. Obecní živnostenské úřady do tohoto informačního systému ukládají dokumenty prokazující splnění podmínek stanovených v § 46 odst. 7 ŽZ.

Do živnostenského rejstříku se zapisují následující údaje včetně jejich změn:

a) identifikační údaje, a to u

1. fyzické osoby jméno, příjmení, titul nebo vědecká hodnost, státní občanství, adresa bydliště, rodné číslo, bylo-li přiděleno, datum narození, identifikační číslo osoby, má-li obchodní firmu, obchodní firma a adresa sídla,
2. zahraniční fyzické osoby údaje uvedené v bodě 1 a dále též adresa místa pobytu v České republice, pokud byl povolen, označení a adresa umístění jejího odštěpného závodu v České republice a údaje uvedené v bodě 7 týkající se vedoucího tohoto odštěpného závodu,
3. právnické osoby obchodní firma nebo název, adresa sídla, identifikační číslo osoby a údaje uvedené v bodech 5 a 6 týkající se členů jejího statutárního orgánu,
4. zahraniční právnické osoby údaje uvedené v bodě 3 a dále též označení a adresa

odštěpného závodu umístěného v České republice a údaje uvedené v bodě 7 týkající se vedoucího tohoto odštěpného závodu,

5. fyzické osoby, která je členem statutárního orgánu právnické osoby nebo osobou oprávněnou zastupovat právnickou osobu, která je členem statutárního orgánu, jméno, příjmení, titul nebo vědecká hodnost, adresa bydliště nebo adresa místa pobytu na území České republiky, rodné číslo, bylo-li přiděleno, datum narození, datum vzniku a zániku funkce,

6. právnické osoby, která je členem statutárního orgánu, obchodní firma nebo název, adresa sídla, identifikační číslo osoby, datum vzniku a zániku funkce,

7. vedoucího odštěpného závodu zahraniční osoby jméno, příjmení, titul nebo vědecká hodnost, státní občanství, adresa bydliště nebo adresa místa pobytu na území České republiky a adresa bydliště mimo území České republiky, rodné číslo, bylo-li přiděleno, datum narození, datum vzniku a zániku funkce,

8. odpovědného zástupce jméno, příjmení, titul nebo vědecká hodnost, státní občanství, adresa bydliště nebo adresa místa pobytu na území České republiky a adresa bydliště mimo území České republiky, rodné číslo, bylo-li přiděleno, datum narození, datum ustanovení a ukončení výkonu jeho funkce,

b) předmět podnikání,

c) druh živnosti,

d) provozovna nebo provozovny, v nichž je živnost provozována, s výjimkou automatů a mobilních provozoven, s údaji podle § 17 odst. 5 písm. c) a d) ŽZ, včetně identifikačního čísla provozovny, popřípadě s údaji podle § 58 odst. 6 ŽZ,

e) doba platnosti živnostenského oprávnění,

f) datum vzniku živnostenského oprávnění,

g) doba pozastavení nebo přerušení provozování živnosti,

h) datum zániku živnostenského oprávnění,

i) datum doručení výpisu podle § 10 odst. 4 ŽZ,

j) rozhodnutí o úpadku, rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku, rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a rozhodnutí o zrušení konkursu, rozhodnutí o splnění reorganizačního plánu nebo jeho podstatných částí, rozhodnutí o splnění oddlužení a rozhodnutí o zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující,

k) vstup právnické osoby do likvidace,

l) překážky provozování živnosti podle § 8 a 8a ŽZ,

m) pokuty uložené živnostenskými úřady a sankční opatření uložená jinými správními orgány v souvislosti s podnikáním, s výjimkou pokut uložených příkazem na místě,

n) další doplňující údaje vztahující se k rozsahu živnostenského oprávnění [§ 45 odst. 2 písm. e) ŽZ, § 45 odst. 3 písm. e) ŽZ a § 45 odst. 4 ŽZ] a podmínkám provozování živnosti (§ 27 ŽZ),

o) adresa místa, kde lze vypořádat případné závazky po ukončení činnosti v provozovně,

p) osoba pokračující v provozování živnosti po zemřelém podnikateli; údaje o této osobě se zapisují přiměřeně podle písmene a),

q) nesplnění podmínek provozování živnosti podle § 10 odst. 5 ŽZ, § 47 odst. 8 ŽZ a § 52 odst. 2 ŽZ,

r) adresa pro doručování podle § 45 odst. 2 písm. k) ŽZ a podle § 45 odst. 3 písm. h) ŽZ.

- Živnostenský rejstřík je veřejným seznamem v části tvořené údaji uvedenými v § 60 odst. 2 ŽZ, pokud není dále stanoveno jinak. Živnostenský rejstřík je neveřejným seznamem v části tvořené

a) údaji uvedenými v § 60 odst. 2 písm. m) a r) ŽZ, údaji o bydlišti a místě pobytu na území

České republiky, bydliště mimo území České republiky a rodnými čísly,
b) ostatními údaji uvedenými v § 60 odst. 2 ŽZ po uplynutí 4 let ode dne zániku posledního živnostenského oprávnění podnikatele, kdy budou tyto údaje převedeny z veřejné části živnostenského rejstříku do části neveřejné; tyto údaje jsou opět zařazeny do veřejné části živnostenského rejstříku v případě, že podnikatel znovu získá živnostenské oprávnění,
c) ostatními údaji uvedenými v § 60 odst. 2 písm. m) a r) ŽZ v případě nesplnění podmínek provozování živnosti podle § 10 odst. 5 ŽZ, § 47 odst. 8 ŽZ a § 52 odst. 2 ŽZ,
d) dokumenty uloženými podle § 60 odst. 1 ŽZ.